

צ'און תורני שכ'אוי

בעז'הי"ת

איגודת חסידי תל אביב

גליון 553

בית הכנסת "עולי בבל" ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל רח"י יוסף חיים אור-יהודה ת"ו

פרשת שמות ה'תש"פ

כאשר משה יוצא לראשונה מארמון פרעה, לראות במה יוכל לעזור לאחיו הנאנקים תחת עול העבדות, הוא רואה לנגד עיניו שתי תקריות מצערות. הגאון רבי אליהו מאדאר זצ"ל בספרו "באר מים חיים" מאיר את אותן היתקלויות מזווית ראייה מיוחדת: ביום הראשון יוצא משה ורואה "איש מצרי מכה איש עברי מאחיו" לנגד עיניו, רואה משה קבוצת עובדים יהודים עסוקים במלאכתם, והנה בא איש מצרי, מושך אחד מהם ומפליא בו את מכותיו, וזהו הדגש "מכה איש עברי מאחיו". משה מצפה לראות שאחד מהקבוצה יקום ויסייע לאחיו היהודי להינצל מיד נוגשו. אך לא! להפתעתו אף אחד מהם לא נע ולא זע. וזהו שנאמר "ויפן כה וכה וירא כי אין איש", לא היה מהם איש שיקום ויצילו מיד המצרי. ובמקום שאין אנשים, הוא קם מיד ועושה את המעשה הכל-כך טבעי בעיניו, להציל את אחיו היהודי. ללא היסוס ובלי להתחשב בתוצאות, הוא הורג את המצרי וטומנו בחול. בכל זאת, דן משה לכף זכות את חבריו של היהודי, אולי לא הצילו אותו מאחר שעבדים ומעונים הם, וכל אחד חושש על עצמו.

אבל לצערו של משה, הוא נתקל למחרת היום באירוע קשה יותר: "והנה שני אנשים עברים ניצים". הפעם המריבה היא בין אחים. והיה הדבר לפלא גדול בעיניו, איך יתכן שיהודי מתקוטט עם אחיו בשרו. ולכן כתוב כאן "והנה", שהוא לשון הפתעה, מה שלא כתוב לגבי המקרה הקודם של המצרי. בלב דואב, פונה משה אל אחד הניצים ומוכיחו, "ויאמר לרשע, למה תכה רעך?". הרשע אינו נשאר חייב, ומקניט את משה: "מי שמך לאיש שר ושופט עלינו" ומבהיר למשה בחוצפה כי הוא יודע על הרג המצרי ביום הקודם. הזדעזע משה ואמר, "אכן נודע הדבר!". מהו הדבר שנודע לו? ביארו במדרש (שמות רבה א' ל') שאמר: כעת נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו מה חטאו ישראל מכל שבעים אומות להיות נרדים בעבודת פרך? אבל רואה אני שהם ראויים לכך. כאשר אין אחדות, אין כל פלא שהמצרים מצליחים לשלוט בעם ישראל בקלות.

שבת שלום שמשון אליעזר פוקס

בספרו "נפש חיה" מסביר הגאון רבי רפאל כדיר צבאן זצ"ל, כי חששו של פרעה מבני ישראל נבע מכוח האחדות שהיתה שרויה ביניהם, כמו שהעיד עליהם הכתוב "ויהי כל יוצאי ירך יעקב שבעים נפש", ולא אמר "נפשות", לרמוז שהיו כנפש אחת. ידע פרעה כי שום כוח בעולם אינו יכול לגבור על בני ישראל שעה שהם מאוחדים, עד שאפילו כאשר הם שרויים בחטא, האחדות עומדת להם לחומת מגן. וכמו שאמרו בירושלמי (פאה פ"א ה"א): דורו של אחאב, אע"פ שעבדו עבודה זרה, כיון שלא דברו לשון הרע והיו שרויים באחדות, יורדים היו למלחמה ונוצחים. ואילו דורו של דוד, אף שהיו צדיקים, כיון שהיתה ביניהם מחלוקת ודלטוריה, היו יורדין למלחמה ונופלים. ע"כ. ולכן דקדק ואמר "עם בני ישראל רב ועצום ממנו, הבה נתחכמה לו", בלשון יחיד.

הבין פרעה כי כדי לשלוט בהם, יש להתחכם להם ולזרוע בהם פירוד, וממילא ייחלש כוחם. מה עשה כדי לגרום ל"הפרד ומשול"? שם עליהם שרי מסים, שוטרים מבני ישראל שיפקחו על עבודתם, ומטבע הדברים נגרמו מכך שנאה ופירוד.

כמו כן ציווה פרעה לשוטרים: "לא תאספון ליתת תבן לָעם, וגוי הם ילכו וקִשְׁשוּ לָהֶם תבן", וכתב הגאון רבי מערבי הכהן זצ"ל בספרו "נר המערבי", שבכוונה בחר פרעה בעונש כזה, שעל ידי שיצטרכו לקושש להם תבן, יבואו לידי ריב ביניהם, שעד שימצאו תבן, יאמר כל אחד "אני מצאתיו, שלי הוא", ויבואו לידי שנאה. ע"ש. ועוד יש להוסיף מה שהביא הגאון רבי רפאל הצרפתי זצ"ל בספרו "מנחת פתים" בשם רבני אשכנז, שציווה פרעה לשוטרים "לא תאספון", שידאגו שעם ישראל לא יתאספו, כי האסיפה מביאה אחדות, והאחדות פתח תקוה לגאולה. עכ"ד.

זמני השבת

הדלקת נרות מוצאי שבת

5:40 4:38

נא לשימור על קדושת הגליון אין לקרוא בשעת התפילה

לית: 6:13

אָהַבְתָּ הַהִלְדָּה

אמרו חז"ל (מסכת ברכות ח ע"א):
"לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם
הציבור, שניים מקרא ואחד תרגום,
שכל המשלים פרשיותיו עם הציבור,
מאריכים לו ימיו ושנותיו." על כן, בכל
שבוע יקרא את פרשת השבוע פעמיים,
ואת תרגום אונקלוס על הפרשה פעם
אחת. ואפילו אם אינו מבין את
התרגום, יקרא אותו.

מקור התרגום - משה רבנו קיבל את
התרגום בהר סיני מפי הקב"ה, אלא
שבמשך הדורות שכחוהו, ובא אונקלוס
הגר והחזירו מפי רבותיו רבי אליעזר
ורבי יהושע, לכן נקרא שמו "תרגום
אונקלוס". (מסכת מגילה ג ע"א)

יש לדעת ולהודיע שקריאת שניים
מקרא ואחד תרגום, הינה חובה גמורה
על כל איש מישראל, כמו שכתב מרן
השלחן ערוך (סימן רפה ס"א): "אף על פי
שאדם שומע את כל התורה כולה כל
שבת בציבור, חייב לקרוא לעצמו בכל
שבוע פרשת אותו השבוע, שניים מקרא
ואחד תרגום". ע"כ. ולא כאותם
החושבים שקריאת שניים מקרא ואחד
תרגום, היא רק ממידת חסידות. ורמזו
בזה ראשי תיבות, ואל"ה שמו"ת:
וחייב אדם לקרוא הפרשה, שניים
מקרא ואחד תרגום.

גם תלמיד חכם שחשקה נפשו מאוד
בעסק התורה וכל עסקו בתלמוד
ופוסקים, חייב לקרוא שניים מקרא
ואחד תרגום. וכה התבטא הגאון רבי
אלעזר מנחם שך זצ"ל: אין לי רגע של
נחת ושמחה כל כך, כמו שאני יושב
בערב שבת מלוכב בבגדי שבת, וקורא
"שניים מקרא ואחד תרגום".

אהל לחידוש חידושים ופנינים לשולחן השבת

"ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בכה ותחמל עליו ותאמר
מילדי העברים זה"

סיפור הצלתו של משה רבנו בידי בת פרעה שימש את רבי מאיר
שפירא מלובלין זצ"ל באחת מנסיעותיו לאמריקה, כדי לאסוף
כסף לטובת הישיבה. היה זה באחד המקומות בהם הזהיר אותו
הגבאי לפני שעלה לדרוש, כי הקהל במקום זה לא התברך ברמת
משכל גבוהה מדי, וכי טוב יעשה אם ינמך ככל יכלתו את רמת
הדרשה. פתח, אפוא, הרב את פיו ואמר: קהל נכבד, ודאי
מכירים אתם את סיפור הצלתו של משה רבנו. הוא היה בתיבה,
בתוך הסוף, ובכה בכי נורא, עד שבת פרעה שירדה לרחוץ, שמעה
את קולו, ראתה אותו והצילה אותו. בת פרעה – המשיך הרב –
לא ידעה שהיא מצילה את משה רבינו! תארו לעצמכם, כמה
גדולה היתה שמחתה לו ידעה, שהיא מצילה את משה רבנו
בכבודו ובעצמו! כל אחד שתורם לישיבה – קרא הרב ברגש –
אינו יודע איזה אדם גדול יצא מן הישיבה הזו? מי יודע, אולי
התרומה שלכם תגרם שיצא מן הישיבה מישהו כדוגמת "חפץ
חיים"?!! כדאי, אם כן, לכל אחד ואחד לתרום כפי יכלתו! מיד
בסיום דבריו נערכה בין הקהל מגבית. כשסיים הרב לגבות את
התרומות יצא מבית הכנסת. רק כעת הזדמן לו להבין, באפן
בלתי אמצעי, מהי, באמת, רמת ההבנה של הקהל: אב ובנו צעדו
בסמוך אליו, ומבלי להתכוון שמע הרב את שיחתם המעניינת:
הבן הצביע על הרב ושאל את אביו: "אבא, זה הוא, מי שהיה
שם בתוך התיבה?". "ודאי", השיב האב, "והוא נצל משם?",
המשיך הבן. "כן". אמר האב "אם כן, מגיע לו עשרה דולרים
לפחות..."

בתחילת הפרשה נכתב, שבתיה – בת פרעה, ראתה את התיבה
בה הושם משה, והיא משתה אותו מן המים. וכך נכתב: "**ותפתח
ותראהו את הילד, והנה נער בכה, ותחמל עליו ותאמר, מילדי
העברים זה**". בפשוטו של מקרא, "והנה נער בוכה" הכוונה
למשה עצמו, שקולו היה כשל נער, כך כותב רש"י. אולם בביאורו
של "בעל הטורים" על פסוק זה, כתוב הסבר שונה. הנער שבכה
היה זה אהרן, אחיו של משה. בתייה שמעה את בכיו של אהרן –
אחי משה, ונכמרו רחמיה.

גלות מצרים התגלגלה כתוצאה מסכסוך בין אחים, כשאחי יוסף
מכרו את יוסף. כיון שהגלות החלה כתוצאה מריב ומדון בין
אחים, מסתבר בהחלט שהגאולה תחל רק כאשר יהיה "תשובת
המשקל", ויהיה שלום בין אחים. כשאח בוכה על צרתו של אח
אחר, פעמי הגאולה מתחילים להישמע.

להערות והארות, הנצח ות,
לעילוי נשמת וכו' 054-8444774
לקבלת העלון במייל נא לכתוב ל:
8444774@Gmail.com

אהל המעשה

בהתגלות הראשונה של הקב"ה אל משה רבינו בסנה, תוהה משה באוזני השם יתברך מה יקרה אם בני ישראל לא יאמינו לבשורת הגאולה שיביא עמו מחמת קושי השעבוד. הקב"ה נותן לו את האות הראשון שיעשה בסדרה של מופתים לעיני ישראל: "מִןּהּ בִּידְךָ?" שואל השם את משה. ומשה עונה "מטה". הוא מקבל הוראה להשליכו ארצה והמטה הופך לנחש. משה בורח! "ויאמר השם אל משה שלח ידך ואחוז בזנבו. וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו". מה אנחנו יכולים לקחת איתנו מהסיפור הזה?

איש יהודי היה בוורשה הבירה לפני כמאתיים שנה, תלמיד חכם גדול שהבריות כולן רעדו למשמע שמו. מפאת כבודו של האיש, לא הוזכר שמו המפורש בתיעודים היהודיים לסיפורים עליו, אולם זאת הדגישו כל המספרים: קפדן היה האיש מאוד וכולם נזהרו בכבודו עד לאחת! לא משום שהעריצו את גדלותו ופחדו להיכוות בגחלתו כתלמיד חכם שהקדוש ברוך הוא תובע את עלבונו, אלא משום שאותו יהודי נהג להקפיד ולקלל בקללות נמרצות ומשונות כל מי שלא נהג בכבוד הראוי לאדם צדיק וחשוב כמוהו.

ר' מנשה, יהודי תלמיד חכם ויודע ספר, נקלע פעם למחיצתו של הקפדן הלזה ובשוגג מוחלט פלט מילה שהלה ראה בה כביזיון אישי נגדו. את צרור הקללות שנורה לעברו לא שמע ר' מנשה, יען כי נחפו לברוח משם כמי שחיוו תלויים בזה. כביכול אם לא ישמע את הקללות - אלו לא יתקיימו בו. אחרי רגעים רבים של מרוצה ומנוסה בלתי פוסקת, עצר ר' מנשה והרהר בדבר: מה הועיל בבריחתו? הלא עתה צרות וייסורים ירדפוהו כל ימי חייו וימנעוהו משבת בבית ה' לאורך ימים.

משהפך בדבר שוב ושוב, נשא את רגליו והחל לרוץ שוב. הפעם מוורשה למזרח פולין - קוזמירה. באותן שנים כיהן באדמו"רות הרה"ק רבי יחזקאל טאוב מקוזמיר, שר' מנשה נמנה על חסידיו. הדרך לקוזמיר לא הרגיעה את רוחו הנסערת של ר' מנשה, לבו המפוחד שיגר למוחו סיוטים לאין מספר מהמילים הספורות ששמע מפי הקפדן מוורשה. כאשר דפק על דלתו של הרבי מקוזמיר, נפרק המתח הגדול שלו בבכי חסר מעצורים ושעה ארוכה מירר בדמעות שליש. בין שברי הדמעות והמשפטים הקטועים בשל חוסר נשימה סדירה, הבין הרבי מקוזמיר את שאירע: הקפדן מוורשה קילל את ר' מנשה בייסורים שאין הדעת סובלתם, ועתה אנה הוא בא.

חיוך גדול האיר את פני הקומיזרער, והוא שאל את חסידו המרעיד ברכות: "ומה הבעיה? שלח ידך ואחוז בזנבו!". כלומר: פחדך הגדול נובע מכך שאתה מייחס לו כוחות עליונים ולכן אתה מפחד מקללותיו והקפדתו. אולם אם תבדוק את מהותו האמיתית תגלה שמנהיג בישראל, ובעיקר צדיק, אינו מקפיד על סובביו, בוודאי שאינו מקלל אותם. תפסיק לייחס לו כוחות ומשמעות ולפתע תראה שה"נחש" המאיים איננו יותר מ"מטה" חסר תועלת...

הרה"ק מקוצק אמר באחת מההדרכות היסודיות שלו: היצר הרע הוא נמר. עז מבע. תקיף וחזק. אולם הוא עשוי מנייר. אם רק תאזור אומץ ותנסה לאחוז בו, תגלה שניתן לקרוע אותו לקרעים. רבים מהפחדים שלנו נובעים מהחשיבות שאנו מייחסים לדבר המפחיד, אולם התורה מלמדת אותנו שלפעמים כל שעלינו לעשות הוא לשלוח יד, לתפוס בזנב, ולהעלים את כל החששות. (ישראל קעניג)

- - הזדעה חשובה - - שיעורו הקבוע של הרב שמתקיים מידי יום ראשון
ותקיים א"ה השבוע ביום שלישי בשעה 20:00 בבית הכנסת "עזליי בבל"

רוצים להזמין לשיעור הרצאה חיזוק וכן להתייעצות עם
הרב שמשון צוקס שליט"א חייגו: 052-6404477 - אבי 052-714-4050 - משה

"ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך"

קודם התחיל פרעה לשעבד את בני ישראל בפה רך, ואח"כ כבר לא היתה להם ברירה. כדי לחדד את הרעיון נביא משל נפלא: זלמן, אדם עני ורש, נתן את עיניו באחת הווילות היפות השוכנות בחופי קיסריה. הוא ידע שהסיכויים שהווילה תהיה שלו שואפים אל פחות מאפס... אבל הוא רצה, כל כך רצה... וכשאדם מאוד רוצה, מוחו עובד "שעות נוספות"... לקח קצת זמן עד שהבזיק רעיון במוחו. הוא דפק בדלת הווילה וביקש לשוחח עם בעל הבית. לאחר כמה מילות נימוס פתח זלמן את פיו ואמר: תשמע, אני אדם עני כפי שאתה רואה, אין לי בית, אני צריך רק מקום לתלות שקית של חפציי האישיים המועטים... חשבתי להציע לך עסקה הוגנת, תן לי רשות לתקוע מסמר ליד דלת הכניסה של הבית, כך אוכל לתלות את חפציי, ובתמורה אתן לך דמי שכירות חודשיים בסך שלושת אלפים שקלים... בעל הבית חשב ואמר כזה סכום בשביל מסמר... נשמע משתלם... זלמן לא הסתפק בהסכמה בעל פה, הוא רצה חוזה כתוב ומוסכם. ואכן הם פנו לעורך דין וערכו חוזה ברור ללא אפשרויות חרטה – רשות לתלות שקית ליד דלת הכניסה תמורת שלש אלף שקל לחודש, נו, מזל וברכה... זלמן בא היישר מחתימת החוזה ותלה שקית... כעבור שעה חזר, דפק בדלת וביקש לקחת את השקית הקודמת ולתלות חדשה... בעל הבית קבלו במאור פנים... כעבור חצי שעה העניין חזר על עצמו, ובעל הבית רוחו התחילה לקצור, נשמתו החלה להעלות את קצה מהתופעה ששמה, אבל אין לו מה לעשות, הסכם זה הסכם... לאחר תקופה, זלמן התחיל להגיע באמצע הלילה והעיר את בעל הבית משנתו לא אחת... כשהתופעה חזרה על עצמה מדי יום, החליט בעל הבית מחוסר ברירה לתת לזלמן מפתח, שיכנס ויצא לבד, וכך לא יצטרך להתעורר משנתו... זלמן החל לראות אור בקצה המנהרה, הנה כבר יש לו מפתח, הוא כבר שותף... לאחר זמן הוא נכנס, תלה שקית ונעלם... לאט לאט חשו בני הבית בצחנה. ריח נוראי. הריח הלך והתגבר והם גילו את מקור הריח – השקית של זלמן... הם פתחו ולא האמינו למראה עיניהם, ולריח אפס... בשר נבילה נח לו בשקית... טרם התאוששו מהטראומה והנה זלמן מופיע, והפעם בידו שקית גדולה יותר, התחלתי לסחור בנבילות, נימק. כעת אני רוצה לתלות "סחורה" חדשה... בעל הבית כמובן התנגד, והעני לא התבלבל ונופף בחוזה שבידו... שטח המסמר מושכר לי, זכותי לעשות בו ככול העולה על רוחי ועל אפי, "על אפך ועל חמתך"... בעל הבית נדהם, הרבה מה לעשות אין לו... תוך זמן קצר בעל הבית ובני ביתו עזבו את הווילה, עד שיגמר החוזה עם זלמן... בדיוק לרגע זה חיכה זלמן – הוא בעל הבית! יש לו ווילה פרטית, בשליטתו, ואין איש יכול לפצות פיו... כך מתנהג היצר הרע! הוא רוצה להיות בעל הבית. איך הוא משיג את מטרתו? הוא מבקש דבר אחד – תן לי לתקוע מסמר! וכך לאט לאט הוא כובש אותנו...

**ברכה והצלחה
ובריאות איתנה**
אסף בן אשר ומשפחתו הי"ו
דוד אשר בן איבון ומשפחתו הי"ו
אופיר בן אורה ומשפחתו הי"ו

לרפואה שלימה
אשר בן לאה הי"ו
אורה בת סניורה הי"ו

"עץ חיים היא למחזיקים בה"
לזכות להצלחה ולבריאות איתנה
טוביה שרבי בן נזימה
ומשפחתו הי"ו
דוד חיים בן עליזה
ומשפחתו הי"ו
אלון כהן בן אורנה
ומשפחתו הי"ו

שיעור בפרשת שבוע
מהרב שמשון פוקס שליט"א
כל יום חמישי
מיד לאחר מנחה
בביכני"ס אור אבנר
רח' משה דיין קרית הסביונים יהוד
מנחה - בשעה 16:30

בית הכנסת "היכל יצחק דוד"
רח' דוד אלעזר 18
תפילת שחרית - 7:00
מנחה וערבית (סמוכות) - 16:30
שיעורי תורה מידי יום אחרי ערבית
יום א' - הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ב' - הרב הגאון אברהם הכהן שליט"א
יום ג' - הרב שלום אטלן שליט"א
יום ד' - הרב יעקב אליהו שליט"א
יום ה' - הרב דניאל קמחי שליט"א

בית הכנסת
"עולי בבל"
ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל
שחרית - 5:00
מנין ב' - 7:30
מנחה ערבית - 16:30
שיעורי תורה מידי יום
אחרי ערבית
יום א' ב' ה'
רב בית הכנסת
הרב יהונתן אמדדי שליט"א
יום ג'
הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ד'
הרב נאור דרשני שליט"א
יום ה' -
הרב רפאל עגיב שליט"א
בשעה 19:30